

<http://dx.doi.org/10.16926/gea.2023.01.15>

dr hab. Agnieszka SKÓRA, prof. UWM

<https://www.orcid.org/0000-0003-2169-5326>

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

e-mail: agnieszka.skora@uwm.edu.pl

Rewolucja w zakresie e-doręczeń? Uwagi na tle art. 3 ustawy o doręczeniach elektronicznych

Streszczenie

Celem niniejszego opracowania jest zwrócenie uwagi na – negatywną zdaniem autorki – tendencję odchodzenia przez ustawodawcę od pierwotnych założeń ustawy z dnia 18.11.2020 r. o doręczeniach elektronicznych, zgodnie z którymi miała ona być aktem normatywnym regulującym kompleksowo zasady dokonywania rejestrowanych doręczeń elektronicznych w relacjach pomiędzy podmiotami publicznymi oraz relacjach, w których przynajmniej jedną ze stron jest podmiot publiczny. Można zatem powiedzieć, że miała ona pełnić rolę *sui generis* „konstytucji doręczeń”. W praktyce jednak prawodawca utrzymał szereg rozwiązań techniczno-organizacyjnych stosowanych albo zamiast, albo równoległe do instytucji przewidzianych w ustawie o doręczeniach elektronicznych. Ponadto – już po uchwaleniu ustawy – spójność zakładanych założeń jest co najmniej zagrożona przez wprowadzanie kolejnych, konkurencyjnych rozwiązań, jak w szczególności doręczania przez Portal Informacyjny Sądów Powszechnych, doręczanie pism oraz dokumentów przez system teleinformatyczny – Krajowy Rejestr Zadłużonych, czy doręczanie pism w postępowaniu administracyjnym „na konto w systemie teleinformatycznym organu”. Powstaje zatem pytanie, czy ustawodawca rzeczywiście ma spójną wizję przemian w zakresie doręczeń elektronicznych, a ustawa o doręczeniach elektronicznych ma szansę na wprowadzenie rewolucji w wymianie korespondencji między podmiotami publicznymi oraz relacjach, w których przynajmniej jedną ze stron jest podmiot publiczny.

Słowa kluczowe: e-doręczenia, ustawa o doręczeniach elektronicznych, doręczanie pism, system teleinformatyczny, Portal Informacyjny Sądów Powszechnych.

Wprowadzenie

Ustawa z dnia 18.11.2020 r. o doręczeniach elektronicznych¹ (dalej: u.d.e.) została zaplanowana i uchwalona jako akt kompleksowo regulujący sposób funkcjonowania elektronicznej korespondencji rejestrowanej, mającej być docelowym sposobem kontaktu z podmiotami publicznymi, w tym organami państwa. Jednym z podstawowych celów ustawy było bowiem ustalenie zasad wymiany korespondencji rejestrowanej z podmiotami publicznymi² zarówno w relacji z innymi podmiotami publicznymi, jak i z podmiotami niepublicznymi³, w tym z osobami fizycznymi. Akt ten był długo wyczekiwany, gdyż Polska – mimo podejmowanych starań – pozostaje krajem, w którym informatyzacja sądownictwa oraz administracji publicznej nie przebiega ani szybko, ani kompleksowo⁴. Jak trafnie zauważa P. Romaniuk, „dość różnorodny poziom wdrażania i adaptacji różnych rozwiązań e-usług w wielu krajach Unii Europejskiej związany jest w dużej mierze z umiejętnością przewyższania najważniejszych barier rozwojowych, nie tylko na poziomie projektowania, upowszechniania czy wdrażania, ale również umiejętnego zastosowania i użytkowania współczesnych rozwiązań technicznych”⁵. Założenia projektu ustawy oraz terminarz wprowadzania obowiązku stosowania doręczeń określonych w u.d.e. podczas prac legislacyjnych wzbudzały niekiedy bardzo gorące dyskusje⁶. Jednak po dwóch latach od uchwa-

¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 283 ze zm.

² Definicja podmiotu publicznego została zawarta w art. 2 ustawy o informatyzacji podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2023 r., poz. 57). Nie powinna być utożsamiana z innymi definicjami „podmiotu publicznego” umieszczonymi w odrębnych aktach normatywnych. Pojęcie „podmiotu publicznego” definiowane jest bowiem także w art. 2 u.i.d.p., art. 3 ustawy z 19.07.2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2022 r. poz. 2240 ze zm.), art. 4 pkt 7–15 w zw. z art. 21 ustawy z 5.07.2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 913 ze zm.).

³ Definicję legalną pojęcia „podmiot niepubliczny” formułuje przepis art. 2 pkt 5 u.d.e.

⁴ Zob. też szerzej uwagi na ten temat D. Szostek, *Elektroniczne doręczenia, czyli co czeka radców prawnych*, „Radca.pl” 2021, nr 3, s. 15 i nn. Por. też np. rozwiązania czeskiego odpowiednika polskiej ustawy o doręczeniach elektronicznych: Zakon ze dne 17. července 2008 elektroniczých úkonech a autorizované konverzi dokumentu, 300/2008 Sb., <http://www.beck-online.cz> [dostęp: 31.10.2023]. Na temat informatyzacji sądownictwa w Anglii i Walii zob. m.in. R. Susskind, *Sądy internetowe i przyszłość wymiaru sprawiedliwości*, Warszawa 2021, s. 32 i nn.

⁵ P. Romaniuk, *Szanse i zagrożenia dla administracji publicznej w świadczeniu usług drogą elektroniczną*, „Studia Prawnoustrojowe” 2022, nr 58, s. 448.

⁶ Zob. m.in. P. Kardas, M. Gutowski, *Niebawem czeka nas doręczeniowa e-rewolucja*, e-Rzeczpospolita z 11 listopada 2020 r., <https://www.rp.pl/opinie-prawne/art8758051-piotr-kardas-maciej-gutowski-niebawem-czeka-nas-doreczeniowa-e-rewolucja> [dostęp: 31.10.2023]; Ustawa o doręczeniach elektronicznych: korespondencja z podmiotami publicznymi będzie przybierała formę elektroniczną, e-Rzeczpospolita z 26 października 2020 r., <https://www.rp.pl/zadania/art455381-ustawa-o-doreczeniach-elektronicznych-korespondencja-z-podmiotami-publicznymi-będzie-przybierała-forme-elektroniczna> [dostęp: 31.10.2023]; W. Łukowski, *Komunikacja elektroniczna w sądach upadła, bo poczta nie zarobi*, Prawo.pl, z 8.05.2020 r., <https://www.prawo.pl/>

lenia ustawy o doręczeniach elektronicznych pokładane w niej nadzieje zdają się być stopniowo „wygaszane”.

Przede wszystkim już trzykrotnie przekładano termin rozpoczęcia obowiązkowego stosowania doręczenia opartego na adresie elektronicznym, tj. korzystania z publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego przez pierwsze kategorie podmiotów publicznych. Oznacza to, że pod względem techniczno-organizacyjnym analizowana regulacja prawna nie została odpowiednio przygotowana.

Po drugie, wydawało się, że wolą ustawodawcy – *expressis verbis* wyrażoną w uzasadnieniu rządowego projektu ustawy – było, by podmioty niepubliczne uzyskały „jedno narzędzie do kontaktów ze wszystkimi podmiotami publicznymi”, a „dokumentacja powstała w wyniku realizowanej komunikacji wraz z dowodami doręczenia” powinna być w założeniu „dostarczana na jeden adres do doręczeń elektronicznych, a nie, jak to ma miejsce obecnie, na różne konta w systemach teleinformatycznych podmiotów publicznych, różniących się interfejsem użytkownika i realizowanym sposobem doręczania”⁷. Przepis art. 1 u.d.e. pozwalał na stwierdzenie, że zasadą jest doręczenie za pomocą publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego na adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych. Uzupełnieniem dla osób wykluczonych cyfrowo miała być publiczna usługa hybrydowa, łącząca cechy doręczenia elektronicznego z tradycyjnym przekazaniem pisma do rąk własnych adresata (a skierowana do osób niegotowych jeszcze z różnych względów na elektroniczny sposób doręczenia lub osób wykluczonych cyfrowo).

Jednakże już pobieżna lektura przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych wskazuje, że prawodawca wprowadził wyjątki od zasady doręczenia w sposób w niej określony. Wyjątki te mają dwojaki charakter. Przede wszystkim art. 3 u.d.e. zakazuje stosowania przepisów całej ustawy o doręczeniach elektronicznych w wymienionych w tym artykule przypadkach. Natomiast w art. 6 u.d.e. przewidziano wyłączenie obowiązku doręczania korespondencji przez podmioty publiczne z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego (na adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych albo adres do doręczeń elektronicznych, z którego nadano korespondencję do podmiotu publicznego – art. 4 u.d.e.) i/lub publicznej usługi hybrydowej (art. 5 u.d.e.). Odmiennie zatem niż w art. 3 u.d.e., w art. 6 u.d.e. ustawodawca nie wyłącza *ex lege* stosowania przepisów całej ustawy o doręczeniach elektronicznych, lecz eliminuje jedynie możliwość zastosowania określonego rodzaju doręczenia (lub doręczeń) z uwagi na zaistnienie wskazanych w art. 6 u.d.e. przesłanek⁸.

prawnicy-sady/usuniecie-a-doreczen-z-tarczy-antykryzysowej-3-opinia-sedziego,500086.html [dostęp: 31.10.2023].

⁷ Zob. rządowy projekt ustawy o doręczeniach elektronicznych, IX kadencja, druk sejm. nr 239, s. 121.

⁸ Zob. szerzej A. Skóra, *O rewolucji w zakresie e-doręczeń raz jeszcze. Uwagi na tle art. 6 ustawy o doręczeniach elektronicznych*, „Studia Prawnoustrojowe” 2022, nr 58, s. 475, DOI: 10.31648/sp.8342.

Oba rodzaje wyłączeń (z art. 3 i 6 u.d.e.) mają charakter wyjątków od zasad ustanowionych w art. 1 u.d.e., w związku z czym – jako *leges speciales* – powinny być interpretowane ścieśniająco (zasada *lex specialis derogat legi generali*). Ich skutkiem jest prawny zakaz stosowania przepisów u.d.e. (w ściśle określonym w wyłączeniach zakresie – art. 3 u.d.e.), bądź tylko określonego rodzaju doręczenia do procedowania w przypadkach objętych wskazanym rodzajem wyłączenia (art. 6 u.d.e.). W powyższych przypadkach zasada prymatu doręczeń elektronicznych wyrażona w art. 1 u.d.e. nie będzie miała zastosowania w całości lub w części⁹.

Z uwagi na bogactwo problemów praktycznych i teoretycznych oraz na odmienny charakter obu rodzajów wskazanych wyżej wyłączeń, przedmiotem niniejszego opracowania będzie jedynie analiza najdalej idących w ograniczeniu spójności i kompleksowego charakteru ustawy wyjątków przewidzianych w art. 3 u.d.e. Zagadnienie to jest o tyle istotne, że wyłączenia stosowania przepisów ustawy z art. 3 u.d.e. są zaskakująco szeroko zakreślone, wymuszając tym samym pytanie, czy ustawa o doręczeniach elektronicznych rzeczywiście pomyślana została jako „konstytucja doręczeń”. Ponadto – jak już wspomniano wcześniej – ustawodawca, już po uchwaleniu ustawy o doręczeniach elektronicznych, wprowadził kolejne wyjątki od zasad wymiany korespondencji określonych w tej ustawie. Słuszne jest zatem – wyrażone przez G. Sibigę – zaniepokojenie, że w wyniku kolejnych nowelizacji u.d.e., jeszcze przed właściwym początkiem reformy doręczeń elektronicznych, nastąpiło jej „rozmontowywanie”¹⁰. Jednocześnie trudno zgodzić się z poglądem K. Pachnika, wedle którego „lepsze kulawe doręczenia elektroniczne, niż żadne”¹¹. Jasny, spójny i dobrze przygotowany pod względem prawnym i organizacyjnym system doręczeń elektronicznych jest bowiem m.in. jednym z ważnych instrumentów przeciwdziałania przewlekłości postępowań sądowych, administracyjnych i innych procedur prawnych. Szybszy i nieskomplikowany pod względem prawnym i technicznym obieg korespondencji pozwala także na lepszą organizację pracy podmiotów publicznych¹². Jak słusznie zauważa M. Dziembowska, „doręczenia pism procesowych należą do wysoko sformalizowanych czynności procesowych”¹³, co powoduje, że „kulawe” doręczenia mogą skutkować istotnym naruszeniami w postępowaniach, w których miały miejsce.

⁹ A. Skóra, [w:] A. Skóra, B. Kwiatek, *Doręczenia elektroniczne. Komentarz*, Warszawa 2023, s. 80.

¹⁰ G. Sibiga, *Jak nie informatyzować administracji*, „Rzeczpospolita” z dnia 10.07.2022 r., Legalis. Warto odnotować, że w podobnym duchu wypowiada się M. Adamczyk, który pisze o „osłabieniu konstrukcji przewidzianych w ustawie o doręczeniach elektronicznych”, [w:] M. Adamczyk, *Korespondencja elektroniczna z organem administracji publicznej w okresie przejściowym*, „Studia Prawnoustrojowe” 2022, nr 58, s. 15

¹¹ K. Pachnik, [w:] P. Rojek-Socha, *E-doręczenia utknęły w sferze obietnic*, Prawo.pl z 23.06.2020 r., LEX online, s. 3.

¹² P. Rojek-Socha, *E-doręczenia utknęły...*, s. 3.

¹³ M. Dziembowska, *Doręczenie komornicze po zmianach dokonanych nowelizacją Kodeksu postępowania cywilnego z dnia 4 lipca 2019 r. – wątpliwości interpretacyjne*, „Studia Prawnoustrojowe” 2022, nr 58, s. 116.

1. Wyłączenia stosowania przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych z art. 3 u.d.e. Uwagi ogólne

Nie ulega wątpliwości, że przepisy art. 3 u.d.e. stanowią istotne uzupełnienie – określonego w art. 1 u.d.e. – przedmiotowego zakresu obowiązywania ustawy o doręczeniach elektronicznych, wskazując rodzaje spraw, do załatwiania których ustawy tej się nie stosuje¹⁴. Przepisów ustawy nie stosuje się zatem do doręczania korespondencji: a) zawierającej informacje niejawne, b) w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego oraz w konkursie prowadzonym na podstawie ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych; c) w postępowaniu o zawarcie umowy koncesji prowadzonym na podstawie ustawy z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi. Te rodzaje wyłączeń są stosunkowo wąskie, ograniczając się do eliminacji spod zakresu obowiązywania ustawy, określonych kategorii postępowań z uwagi na ich specyfikę i uprzednią informatyzację, a także – w przypadku korespondencji zawierającej informacje niejawne – z uwagi na potrzebę zapewnienia wyjątkowo surowych warunków bezpieczeństwa wymiany danych ważnych z punktu widzenia interesów RP. W art. 3 pkt 1 lit. d i art. 3 pkt 2 u.d.e. ustawodawca wprowadził jednak wyłączenia, które nie są podyktowane specyfiką spraw wymagających odrębnych uregulowań prawnych w zakresie wymiany korespondencji, lecz chęcią pozostawienia odmiennych rozwiązań techniczno-organizacyjnych u różnego typu podmiotów publicznych, w tym sądów. Zatem – zgodnie z art. 3 pkt 1 lit. d u.d.e. – przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych nie stosuje się, gdy odrębne uregulowania prawne „przewidują możliwość wnoszenia lub doręczania korespondencji z wykorzystaniem innych niż adres do doręczeń elektronicznych rozwiązań techniczno-organizacyjnych, w szczególności na konta w systemach teleinformatycznych obsługujących postępowania sądowe lub do repozytoriów dokumentów”. Z kolei ostatni z wymienionych w art. 3 u.d.e. wyjątków stanowi, że przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych „nie stosuje się do [...] wymiany danych z systemami teleinformatycznym za pomocą usług sieciowych” (art. 3 pkt 2 u.d.e.). Właśnie te dwa ostatnie rodzaje wyłączeń budzą szereg poważnych wątpliwości, co do rzeczywistego zamiaru ustawodawcy wprowadzenia powszechnej, uniwersalnej, opartej na ustawie o doręczeniach elektronicznych, wymiany korespondencji z podmiotami publicznymi.

2. Zakaz stosowania przepisów u.d.e. do doręczania korespondencji zawierającej informacje niejawne

Zgodnie z treścią art. 3 pkt 1 lit. a u.d.e., ustawy o doręczeniach elektronicznych „nie stosuje się [...] do doręczania korespondencji [...] zawierającej infor-

¹⁴ Por. A. Skóra, *O rewolucji...*, s. 475–476.

macje niejawne”. Najogólniej ujmując, za informację niejawną należy uznać takie znaczenia lub dane, które są ujawniane w sposób ograniczony¹⁵. Informacjami niejawnymi są – zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z 5.08.2010 r. o ochronie informacji niejawnych¹⁶ (dalej: u.o.i.n.) – „informacje, których nieuprawnione ujawnienie spowodowałoby lub mogłoby spowodować szkody dla Rzeczypospolitej Polskiej albo byłoby z punktu widzenia jej interesów niekorzystne, także w trakcie ich opracowywania oraz niezależnie od formy i sposobu ich wyrażania”. Informacja jest niejawna ze względu na jej treść¹⁷. Ochrona informacji niejawnych jest nadzorowana przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Służbę Kontrwywiadu Wojskowego. Podkreślić należy, że kwalifikacja informacji jako niejawnej uzależniona jest przy tym od spełnienia dwóch kryteriów: materialnego i formalnego¹⁸. Informacja niejawna spełnia kryterium materialne, jeśli jej ewentualne nieuprawnione ujawnienie mogłoby powodować konsekwencje wskazane w art. 1 ust. 1 u.o.i.n. Kryterium formalne polega natomiast na nadaniu dokumentowi, zawierającemu informacje niejawne, odpowiedniej klauzuli¹⁹. Jednakże oznaczenie informacji odpowiednią klauzulą jest wskazówką dla odbiorcy do właściwej ochrony tej informacji przed nieuprawnionym ujawnieniem lub zniszczeniem²⁰. Stopień zabezpieczenia informacji niejawnych jest uzależniony głównie od dokonanej ich klasyfikacji²¹. Możliwe jest nadanie następujących klauzul: „ściśle tajne”, „tajne”, „poufne” oraz „zastrzeżone” (art. 5 u.o.i.n.). Najwyższe klauzule ochrony informacji zostały zarezerwowane dla obronności, polityki międzynarodowej, podstawowych interesów gospodarczych Rzeczypospolitej Polskiej czy też czynności operacyjno-rozpoznawczych uprawnionych służb, natomiast najniższe dla mniej istotnych z perspektywy bezpieczeństwa aspektów jej funkcjonowania. Zatem kryterium, jakim powinien się kierować ich wytwórca, jest rodzaj potencjalnie poniesionej szkody związany z oceną ryzyka jej zaistnienia²². Ogólne zasady dostępu do informacji o charakterze niejawnym reguluje art. 4 ust. 1 u.o.i.n. Przepis ten statuuje zasadę ograniczonego dostępu do nich, wedle której mogą być one udostępniane tylko osobie dającej rękojmię zachowania tajemnicy. W doktrynie mówi się w takim wy-

¹⁵ P. Kocoń, *Budowa świadomości informacji niejawnych wśród pracowników sądów*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2017, nr 487, s. 162.

¹⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 756 ze zm.

¹⁷ I. Stankowska, *Ustawa o ochronie informacji niejawnych. Komentarz*, Lexis Nexis 2014, kom. do art. 1, SIP LEX [dostęp: 31.10.2023].

¹⁸ A. Skóra, [w:] A. Skóra, B. Kwiatek, *Doręczenia elektroniczne...*, s. 81.

¹⁹ Szerzej na temat „informacji niejawnych” m.in.: T. Szewc, *Publicznoprawna ochrona informacji*, Warszawa 2007, s. 111 i nn.; S. Hoc, T. Szewc, *Ochrona danych osobowych i informacji niejawnych*, wyd. 2, Warszawa 2014, s. 108 i nn.

²⁰ I. Stankowska, op. cit., SIP LEX, kom. do art. 1.

²¹ D. Kamuda, *Wybrane aspekty przestępczości skierowanej przeciwko informacjom niejawnym – art. 265 i 266 k.k.*, „Modern Management Review” 2018, nr 18, s. 85.

²² R. Zapart, *Teoria i praktyka ochrony informacji niejawnych – wybrane zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa informacji*, „Polityka i Społeczeństwo” 2020, nr 3(18), s. 114.

padku o zasadzie ograniczonego dostępu (*need to know*)²³. Osobą taką jest podmiot posiadający poświadczenie bezpieczeństwa, który uzyskuje dostęp do informacji niejawnych w zakresie niezbędnym do wykonywania przez niego pracy, pełnienia służby na zajmowanym stanowisku albo wykonywania zleconej pracy²⁴. W świetle tego przepisu dostęp do informacji niejawnych jest podwójnie ograniczony – pod względem podmiotowym (osoba dająca rękojmię zachowania tajemnicy) oraz przedmiotowym (w zakresie niezbędnym do wykonywania pracy, pełnienia służby, wykonywania zleconej pracy).

Warto wskazać, że art. 3 pkt 1 lit. a u.d.e. posługuje się *explicite* sformułowaniem „informacje niejawne”, co pozwala na stwierdzenie, że nie ma on zastosowania do przepisów ustaw o ochronie tajemnicy zawodowej lub innych tajemnic prawnie chronionych.

Uzasadnieniem dla tego rodzaju wyłączenia jest potrzeba zapewnienia wyjątkowo surowych warunków bezpieczeństwa wymiany ważnych – z punktu widzenia interesów Rzeczypospolitej Polskiej – informacji. Systemy i sieci teleinformatyczne przetwarzające informacje niejawne powinny bowiem spełniać szczególne, podwyższone standardy bezpieczeństwa. Z tego względu prawodawca słusznie uznał przepisy u.d.e. za niewystarczająco chroniące te interesy. Ten rodzaj wyłączenia nie budzi wątpliwości z uwagi na to, że nieuprawnione ujawnienie tych informacji mogłoby spowodować szkody dla RP albo byłoby z punktu widzenia jej interesów niekorzystne. Informacje niejawne nie powinny być przekazywane w sposób, jaki został opracowany dla pozostałych informacji, niemających tak „wrażliwego” charakteru²⁵.

3. Zakaz stosowania przepisów u.d.e. do doręczania korespondencji w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego oraz w konkursie prowadzonym na podstawie ustawy z 11.09.2019 r. – Prawo zamówień publicznych, a także w postępowaniu o zawarcie umowy koncesji prowadzonego na podstawie ustawy z 21.10.2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi

Zgodnie z art. 3 pkt 1 lit. b u.d.e., przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych nie stosuje się do doręczania korespondencji w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego oraz w konkursie prowadzonym na podstawie

²³ S. Hoc, *Ustawa o ochronie informacji niejawnych. Komentarz*, Lexis Nexis 2011, SIP LEX, kom. do art. 4.

²⁴ I. Stankowska, op. cit., SIP LEX, kom. do art. 4.

²⁵ A. Skóra, [w:] A. Skóra, B. Kwiatek, *Doręczenia elektroniczne...*, s. 81.

ustawy z 11.09.2019 r. – Prawo zamówień publicznych²⁶ (dalej: u.p.z.p.). Uzasadnieniem woli ustawodawcy jest to, że postępowania te zawierają szereg autonomicznych regulacji prawnych w zakresie doręczeń, scharmonizowanych z nadrzędnymi rozwiązaniami europejskimi²⁷. W szczególności komunikacja między zamawiającym a wykonawcami odbywa się zasadniczo użyciu precyzyjnie i szeroko określonych środków komunikacji elektronicznej. Wskazać należy, że analizowane wyłączenie dotyczy jedynie wyraźnie określonych spraw, zatem podmioty publiczne prowadzące postępowania w innych sprawach z zakresu zamówień publicznych mogą zostać „zakwalifikowane” jako zobowiązane do posiadania adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do bazy adresów elektronicznych powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego albo kwalifikowaną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego²⁸. Z kolei przepis art. 3 lit. c u.d.e. *expressis verbis* wyłącza stosowanie przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych do doręczania korespondencji w postępowaniu o zawarcie umowy koncesji prowadzonego na podstawie ustawy z 21.10.2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi²⁹ (dalej: u.u.k.r.b.). Przez postępowanie o zawarcie umowy koncesji – w świetle art. 2 pkt 6 u.u.k.r.b. – należy rozumieć „postępowanie wszczynane w drodze publicznego ogłoszenia o koncesji, wstępnego ogłoszenia informacyjnego albo przekazania zaproszenia do ubiegania się o zawarcie umowy koncesji w celu dokonania wyboru wykonawcy, z którym zostanie zawarta umowa koncesji”. Ustawodawca zdecydował się na wyłączenie tego rodzaju postępowania z uwagi na to, że ustawa o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi zawiera własne, autonomiczne przepisy dotyczące zasad wymiany korespondencji między zamawiającym a wykonawcami. Warto w tym miejscu jednak wskazać na niekonsekwencje ustawodawcy w zakresie stosowanej terminologii: przepis art. 14 ust. 1 u.u.k.r.b. na oznaczenie sposobu kontaktowania się między zamawiającym a wykonawcą używa terminu „komunikacja”, a nie – jak ustawa o doręczeniach elektronicznych – „korespondencja”. Podobnie jak w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego oraz w konkursie prowadzonym na podstawie u.p.z.p., wyjątek spod zakresu obowiązywania ustawy o doręczeniach elektronicznych zawarty w art. 3 pkt 1 lit. c u.d.e. dotyczy jedynie określonych w treści tego przepisu spraw, zatem podmioty publiczne prowadzące postępowania w innych

²⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 1605 ze zm.

²⁷ Szerzej na temat harmonizacji e-doręczeń w prawie zamówień publicznych z punktu widzenia europejskiego, zob. m.in. J. Lubecka, *E-doręczenia w sprawach transgranicznych w rozporządzeniu 1393/2007 oraz rozporządzeniu 2020/1784*, „Prawo Mediów Elektronicznych” 2021, nr 3, s. 7.

²⁸ Uwagę tę – jakkolwiek w części słuszną – M. Wilbrandt-Gotowicz rozciąga na wszystkie przypadki wyłączeń z art. 3 u.d.e., co jest wnioskiem zbyt daleko idącym. Zob. M. Wilbrandt-Gotowicz, [w:] M. Wilbrandt-Gotowicz (red.), *Doręczenia elektroniczne. Komentarz*, Warszawa 2021, s. 117.

²⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 140 ze zm.

sprawach z zakresu ustawy o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi mogą być kwalifikowane jako podmioty zobowiązane do posiadania adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do bazy adresów elektronicznych powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego albo kwalifikowaną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego³⁰.

4. Zakaz stosowania przepisów u.d.e. do doręczania korespondencji, jeżeli przepisy szczególne przewidują wnoszenie lub doręczanie korespondencji z wykorzystaniem innych niż adres do doręczeń elektronicznych rozwiązań techniczno-organizacyjnych

W świetle art. 3 pkt 2 lit. d u.d.e., ustawy o doręczeniach elektronicznych nie stosuje się do doręczania korespondencji, jeżeli ustawodawca przewiduje rozwiązania umożliwiające wnoszenie lub doręczanie korespondencji z wykorzystaniem innych niż adres do doręczeń elektronicznych rozwiązań techniczno-organizacyjnych, jak np. wnoszenie lub doręczanie korespondencji na konta w systemach teleinformatycznych obsługujących postępowania sądowe lub do repozytoriów dokumentów. Przepis ten ma charakter odsyłający, statuujący zbiorcze odesłanie do odrębnych aktów normatywnych, zawierających rozwiązania autonomiczne dla poszczególnych usług, umożliwiających wymianę korespondencji ze skutkiem doręczenia³¹. Są to więc odrębne – w stosunku do ustawy o doręczeniach elektronicznych – formy komunikowania się między podmiotami publicznymi oraz w relacjach, w których przynajmniej jedną ze stron jest podmiot publiczny. Jednakże, w świetle wyjaśnień ustawodawcy, doręczenie na konto w systemie teleinformatycznym organu „wymaga uprzedniego stwierdzenia, że istnieje takie odrębne rozwiązanie techniczne, które może znaleźć zastosowanie do doręczenia pisma w ramach różnych procedur osobie korzystającej z tego rozwiązania”³². Wyłączenia te mają zatem charakter „warunkowy”³³.

Odrębnymi rozwiązaniami prawnymi w zakresie wnoszenia lub doręczania korespondencji z wykorzystaniem innych niż adres do doręczeń elektronicznych konstrukcji techniczno-organizacyjnych są m.in. Portal Informacyjny Sądów Powszechnych, Passa – Portal Akt Sądowych Sądów Administracyjnych, portal e-sąd.gov.pl, portal ekw.ms.gov.pl i inne.

³⁰ M. Wilbrandt-Gotowicz, op. cit., s. 117.

³¹ A. Skóra, [w:] A. Skóra, B. Kwiatek, *Doręczenia elektroniczne...*, s. 85.

³² Rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu automatyzacji załatwiania niektórych spraw przez Krajową Administrację Skarbową, druk nr 2138, s. 3.

³³ Ibidem.

Prima facie wydaje się, że także ten rodzaj wyłączenia spod zakresu stosowania przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych powinien mieć charakter ekscypcyjny i stanowić absolutny wyjątek w stosunku do rozwiązań w niej przewidzianych. Zakreślenie go w szerokim zakresie bez wątplenia mogłoby zostać ocenione jako zaprzeczenie zasady powszechności wymiany korespondencji za pomocą systemu doręczeń przewidzianych przez ustawę o doręczeniach elektronicznych wyrażoną w art. 1 u.d.e. Jak wspomniano na wstępie, ustawa ta miała być w założeniu aktem kompleksowym, całościowo regulującym problematykę doręczeń elektronicznych, unifikującym dotychczasową rozproszoną regulację komunikacji elektronicznej w toku poszczególnych procedur (sądowych, administracyjnych i innych), a także w zakresie wymiany korespondencji przed podmiotami publicznymi poza postępowaniami przed organami państwa. Celem uchwalenia u.d.e. była m.in. eliminacja „rozproszenia” w zakresie systemów doręczania korespondencji między podmiotami publicznymi oraz w relacjach, w których przynajmniej jedną ze stron jest podmiot publiczny. Istnienie większej liczby autonomicznych rozwiązań w stosunku do uregulowań u.d.e. nie jest w szczególności „przyjazne” dla podmiotów niepublicznych, którym ustawodawca w uzasadnieniu projektu ustawy o doręczeniach elektronicznych „obietcał” możliwość korzystania z jednego, własnego adresu do doręczeń elektronicznych³⁴. Nie podzielam zatem poglądu M. Wilbrandt-Gotowicz, że takie podejście oparte na silosowości rozwiązań „uwzględnia tempo zmian technologicznych i otwartość na innowacje oraz neutralność technologiczną”³⁵.

W świetle zatem art. 3 u.d.e, utrzymano m.in. autonomię doręczeń (1) za pomocą systemu teleinformatycznego e-sad.gov.pl, obsługującego – w całości elektroniczne – sądowe postępowanie upominawcze (art. 505(28)–505(39) k.p.c.)³⁶; (2) elektroniczne doręczenia zawiadomień o wpisie i pism sądowych w ramach systemu teleinformatycznego ksiąg wieczystych – Elektroniczne Księgi Wieczyste – ekw.ms.gov.pl³⁷, (3) doręczenia w ramach Platformy Usług Elektronicznych ZUS – zus.pl/o-zus/kontakt/platforma-uslug-elektronicznych-pue-; czy (4) doręczeniach w ramach Platformy Usług Elektronicznych Skarbowo-Celnych – puesc.gov.pl/. Wspomnieć także należy, że odrębnym systemem teleinformatycznym wyłączonym spod zakresu regulacji ustawy o doręczeniach elektronicz-

³⁴ Rządowy projekt ustawy o doręczeniach elektronicznych, IX kadencja, druk sejm. nr 239, s. 14.

³⁵ M. Wilbrandt-Gotowicz, op. cit., s. 124.

³⁶ Zob. m.in. ustawa z dnia 9.01.2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r., Nr 26, poz. 156).

³⁷ Podobnie, jak w przypadku Portalu Informacyjnego Sądów Powszechnych mamy tu do czynienia z „doręczeniem” przez umieszczenie pisma w systemie teleinformatycznym w sposób umożliwiający użytkownikowi zapoznanie się z jego treścią za pośrednictwem konta. Odebranie wszystkich doręczanych dokumentów następuje automatycznie z datą zalogowania się na konto użytkownika. Zob. m.in. art. 6264 k.p.c. oraz rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 20.10.2015 r. w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych (Dz. U. z 2015 poz. 1776 ze zm.).

nych jest Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (prod.ce-idg.gov.pl – działający na podstawie ustawy z dnia 6.03.2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy³⁸) system teleinformatyczny, prowadzony przez ministra właściwego do spraw gospodarki, stanowiący spis przedsiębiorców będących osobami fizycznymi, z wyłączeniem rolników indywidualnych, wraz z ewentualnymi adnotacjami o ich uczestnictwie w spółkach cywilnych. Wskazane wyłączenia mają jedynie charakter przykładowy i zwracają uwagę na systemy teleinformatyczne stosunkowo często wykorzystywane w obrocie prawnym.

Jednakże szczególne wątpliwości w zakresie spójności woli ustawodawcy uznania ustawy o doręczeniach elektronicznych za *sui generis* „konstytucję doręczeń” wywołuje fakt, że już po jej uchwaleniu nie zrezygnował on z wprowadzania do porządku prawnego rozwiązań autonomicznych, obejmujących fragmentaryczną cyfryzację w odniesieniu do określonych podmiotów publicznych czy rodzajów postępowań przed takimi podmiotami. Wątpliwości te w szczególności pogłębiają trzy (z kilku) rodzaje rozwiązań, wprowadzonych już po uchwaleniu u.d.e. Przede wszystkim chodzi tu o doręczenie korespondencji sądowej przez Portal Informacyjny Sądów Powszechnych, które było – i na razie jest – w założeniu rozwiązaniem tymczasowym. Przepis art. 15zszs⁹ ust. 2–5 ustawy z dnia 2.02.2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych³⁹ (dalej: antyCOVID-19) stanowi bowiem, że w braku możliwości wykorzystania systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe, sąd doręcza adwokatowi, radcy prawnemu, rzecznikowi patentowemu lub Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej pisma sądowe poprzez umieszczenie ich treści w systemie teleinformatycznym służącym udostępnianiu tych pism, w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich. Nie dotyczy to jednak pism, które podlegają doręczeniu wraz z odpisami pism procesowych stron lub innymi dokumentami nie pochodzącymi od sądu. Za datę doręczenia przyjmuje się datę zapoznania się przez odbiorcę z pismem umieszczonym w portalu informacyjnym. W przypadku braku zapoznania się pismo uznaje się za doręczone po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma w tym portalu. Doręczenie pisma za pośrednictwem portalu informacyjnego wywołuje skutki procesowe określone w Kodeksie postępowania cywilnego właściwe dla doręczenia pisma sądowego. Przewodniczący zarządza odstąpienie od doręczenia pisma za pośrednictwem portalu informacyjnego, jeżeli doręczenie jest niemożliwe ze względu na charakter pisma.

Krąg podmiotów, jakim sąd doręcza pisma sądowe przez ich umieszczenie w Portalu Informacyjnym jest stosunkowo wąski i obejmuje adwokatów, radców

³⁸ Dz. U. z 2022 r. poz. 541.

³⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1327 ze zm.

prawnych, rzeczników patentowych oraz Prokuratorię Generalną RP. Jak trafnie zauważa się w piśmiennictwie, nastąpiło tu wskazanie zarówno podmiotów indywidualnych, jak i instytucji (Prokuratoria Generalna RP)⁴⁰. Doręczenie przez umieszczenie w Portalu Informacyjnym nie obejmuje zakresem podmiotowym stron postępowania.

Słuszna jest także uwaga, że sformułowanie „doręczenie przez Portal Informacyjny”, jakim posługuje się przepis art. 15zsz⁹ antyCOVID-19 należy uznać za skrót myślowy⁴¹. Sąd, umieszczając pismo w Portalu Informacyjnym, nie doręcza go adresatowi, lecz udostępnia pełnomocnikowi profesjonalnemu w celu pobrania z modułu do doręczeń. Pełnomocnik zaś ma obowiązek pobrania pisma (zapoznania się z jego treścią)⁴².

Kolejny wyjątek od zasady stosowania rozwiązań u.d.e., a wprowadzony po uchwaleniu (i częściowym wejściu w życie przepisów u.d.e.) *prima facie* także zakreślony został stosunkowo wąsko: od 1 grudnia 2021 r. możliwe jest wnoszenie i doręczanie pism oraz dokumentów przez system teleinformatyczny – Krajowy Rejestr Zadłużonych, wgląd w akta sprawy online, a także do katalogu formularzy, które mają ułatwić sporządzanie pism w poszczególnych postępowaniach⁴³.

Szczególne uwagi krytyczne budzi jednak „doręczenie na konto w systemie teleinformatycznym organu” wprowadzone ustawą z dnia 8.06.2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu automatyzacji załatwiania niektórych spraw przez Krajową Administrację Skarbową⁴⁴, w tym m.in. ustawy z dnia 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego⁴⁵. Pojęcie „konta w systemie teleinformatycznym organu” nie zostało zdefiniowane przez ustawodawcę w tym akcie normatywnym, ani nie określono uniwersalnych zasad funkcjonowania takich kont w administracji publicznej⁴⁶. Jak słusznie stwierdza G. Sibiga, „ponieważ w znowelizowanych przepisach KPA nie odesłano, nawet generalnie, do odrębnych przepisów, organ może zastosować każde rozwiązane informatyczne oparte na indywidualnych kontaktach użytkowników w systemach teleinformatycznych ob-

⁴⁰ Ustawodawca dodatkowo nie precyzuje, czy w przepisie art. 15zsz⁹ antyCOVID-19 chodzi *expressis verbis* o pełnomocnika będącego adwokatem, radcą prawnym, czy też doręczenia w Portalu Informacyjnym dokonywane są także adwokatom, radcom prawnym, jeżeli występują w procesie w innej roli niż pełnomocnik procesowy strony (np. w roli kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu, kuratora do doręczeń, kuratora spadku). Zob. G. Karaś, A. Zalesińska, [w:] J. Gołączyński (red.), *Postępowanie cywilne w czasie pandemii. E-doręczenia, rozprawa zdalna, posiedzenia niejawne, składanie pism procesowych*, Legalis 2021.

⁴¹ Ibidem.

⁴² Ibidem.

⁴³ Ustawa z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. 2021 r. poz. 1080.

⁴⁴ Ten rodzaj doręczenia został wprowadzony ustawą z dnia 8.06.2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu automatyzacji załatwiania niektórych spraw przez Krajową Administrację Skarbową. Dz. U. z 2022 r. poz. 1301.

⁴⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 775 ze zm.

⁴⁶ G. Sibiga, op. cit.

sługujących postępowania (poza [...] pocztą elektroniczną)⁴⁷. Jak już wspomniano, ustawodawca utrzymał dotąd lub wprowadził nowe autonomiczne w stosunku do zawartych w u.d.e. rozwiązania w zakresie elektronicznego doręczenia na odrębne indywidualne konta w systemach teleinformatycznych. Jednakże omawiana nowelizacja wydaje się być szczególnie daleko idąca: „ponieważ same zmienione przepisy k.p.a. (tj. art. 39 § 1 i art. 63 § 1) mogą stanowić podstawę prawną do korzystania z takich rozwiązań informatycznych. Może je zatem potencjalnie wprowadzić samodzielnie każdy organ”⁴⁸. Nie można zatem nie zgodzić się z poglądem G. Sibigi, że „zamiast jednolitego dla wszystkich, oczekiwano rozwiązania każdy organ administracji publicznej będzie mógł wprowadzić własne rozwiązanie dotyczące indywidualnych kont”⁴⁹. Dodatkowo przepis art. 39 § 1 k.p.a. *expressis verbis* sugeruje, że „w przypadku pism doręczanych uczestnikom postępowania przez indywidualne konto organ może nawet zrezygnować z doręczenia opartego na adresie elektronicznym”⁵⁰. Trudno zatem uznać za przekonujące wyjaśnienie ustawodawcy, że „ze względu [...] na warunkowy, a nie generalny [charakter wyłączenia – przyp. aut.] istnieje potrzeba zastrzeżenia wprost w art. 39 § 1 Kpa konieczności ustalenia, czy w odniesieniu do konkretnego przypadku doręczenie jest możliwe na konto w systemie teleinformatycznym. Doręczanie pism na konto w systemie teleinformatycznym, ze swej istoty, nie tyle powoduje generalne wyłączenie stosowania przepisów ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, co w przypadku wystąpienia warunków (możliwości) do dokonania doręczenia na takie konto wpływa na hierarchię doręczeń określoną w art. 39 § 1 Kpa”⁵¹.

5. Przepisy prawa przewidują wnoszenie lub doręczenie korespondencji do repozytoriów dokumentów oraz do wymiany danych z systemami teleinformatycznymi za pomocą usług sieciowych

Przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych nie stosuje się także, gdy przepisy prawa przewidują wnoszenie lub doręczenie korespondencji do repozytoriów dokumentów. Przepisy komentowanej ustawy nie mają zastosowania i nie ograniczają wymiany danych pomiędzy takimi systemami. Chodzi tu m.in. (1) o Centralne repozytorium wzorów dokumentów elektronicznych w ramach ePUAP (art. 19b ust. 1 u.i.d.p.); (2) Centralne Repozytorium Elektronicznych Wy-

⁴⁷ Ibidem.

⁴⁸ Ibidem.

⁴⁹ Ibidem.

⁵⁰ Ibidem.

⁵¹ Rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu automatyzacji..., s. 2–3.

pisów Aktów Notarialnych (CREWAN)⁵²; (3) Centralne Repozytorium KAS; (4) Centralne Repozytorium Informacji Publicznej (serwis dane.gov.pl)⁵³ i inne.

Przepisów u.d.e. nie mają także zastosowania „do wymiany danych z systemami teleinformatycznymi za pomocą usług sieciowych”. Mianem „usługi sieciowej” określa się właściwość systemu teleinformatycznego polegającą na powtarzalnym wykonywaniu przez ten system z góry określonych funkcji po otrzymaniu, za pomocą sieci teleinformatycznej, danych uporządkowanych w określonej strukturze. Usługa sieciowa jest składnikiem oprogramowania, niezależnym od platformy sprzętowej oraz implementacji, dostarczającym określonej funkcjonalności⁵⁴. Przykładem odrębnego rozwiązania w zakresie usług sieciowych jest mechanizm uregulowany w art. 15a u.i.d.p. wprowadzony ustawą z dnia 5.07.2018 r. o zmianie ustawy o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej oraz niektórych innych ustaw⁵⁵.

Podsumowanie

Przedstawione rozważania upoważniają do sformułowania kilku wniosków.

Po pierwsze, samo uchwalenie ustawy o doręczeniach elektronicznych i zawarte w niej rozwiązania prawne należy uznać za duży sukces w zakresie planowanej cyfryzacji wymiany korespondencji między podmiotami publicznymi oraz relacjach, w których przynajmniej jedną ze stron jest podmiot publiczny. Polska miała szansę zrobić w ten sposób ogromny krok technologiczny i dołączyć – oczywiście w odleglejszej perspektywie czasowej – do grona państw o rozwiniętej infrastrukturze cyfrowej, jak Wielka Brytania, Estonia, Włochy, Niemcy, czy Austria. Rewolucyjnym dla naszego kraju było w szczególności sformułowanie – jako jednego z podstawowych celów u.d.e. – usprawnienia kontaktów między podmiotami publicznymi a podmiotami niepublicznymi, w szczególności poprzez zapewnienie możliwości korzystania z jednego adresu do doręczeń elektronicznych. Przyjęcie zasady, że adres do doręczeń elektronicznych, wpisany do bazy adresów elektronicznych, docelowo ma być główną formą kontaktu z podmiotami publicznymi, miało przeciwdziałać ogromnej niejednorodności i rozproszeniu dotychczasowych rozwiązań zapewniających elektroniczną wymianę korespondencji. Oznaczało to, że podmioty niepubliczne – w celu wymiany pism i innych danych z podmiotami publicznymi –

⁵² Repozytorium to zostało utworzone na podstawie art. 54 ustawy z 26.01.2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 398).

⁵³ Repozytorium to działa na podstawie ustawy z dnia 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) oraz ustawy z dnia 11.08.2021 r. o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1524).

⁵⁴ Usługa sieciowa, https://pl.wikipedia.org/wiki/Us%C5%82uga_sieciowa.

⁵⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 1544 ze zm.

nie będą zobowiązane do korzystania z różnych kont w kilku odrębnych systemach teleinformatycznych, a korespondencja z podmiotami publicznymi miała być możliwa do odbioru w jednej skrzynce do doręczeń.

Jednakże, jak wskazano w niniejszym artykule, w samej ustawie o doręczeniach elektronicznych ustawodawca utrzymał dużą część istniejących rozwiązań techniczno-organizacyjnych oraz – już po uchwaleniu ustawy – wprowadził i wprowadza rozwiązania nowe, coraz bardziej ograniczając powszechny i kompleksowy charakter przepisów u.d.e. Działanie takie należy ocenić negatywnie.

Pod drugie, wydaje się, że pewne rodzaje spraw (jak w przypadku informacji niejawnych) bezdyskusyjnie powinny podlegać wyłączeniu z zakresu stosowania przepisów u.d.e. z uwagi na ich wagę dla interesów Państwa oraz surową reglamentację dostępu do nich. Jednak dalsze utrzymywanie odrębnych rozwiązań techniczno-organizacyjnych, a zwłaszcza tworzenie nowych wyjątków od zasad doręczenia rejestrowanej korespondencji elektronicznej określonej w art. 1 u.d.e., stawia pod znakiem zapytania sens dalszego funkcjonowania tej ustawy. W szczególności za niezrozumiałe należy uznać, dlaczego rozwiązania przyjęte w u.d.e. mają stopniowo zastąpić ePUAP (a zgodnie z art. 158 u.d.e. elektroniczne skrzynki podawcze mają być aktywne do dnia 30.09.2029 r.), jednak ustawodawca powołuje do życia w to miejsce nowe, autonomiczne systemy teleinformatyczne, wymagające – dla zapewnienia kontaktu z podmiotami publicznymi – założenia odrębnego konta w systemie teleinformatycznym.

Po trzecie, nie można również nie wspomnieć, że termin rozpoczęcia obowiązkowego stosowania doręczenia opartego na adresie elektronicznym wpisanym do bazy adresów elektronicznych już trzy razy przesuwano. Nową datę stosowania przepisów u.d.e. przez pierwsze kategorie podmiotów publicznych ma wskazać w swoim komunikacie minister właściwy do spraw informatyzacji, przy czym od dnia ukazania się ww. komunikatu w Dzienniku Ustaw wskazane w nim podmioty będą miały tylko 90 dni na przygotowanie się do obsługi systemu e-doręczeń. Oznacza to, że ustawodawca nie jest gotowy pod względem technicznym i organizacyjnym na określone w u.d.e. rozwiązania, nawet w stosunku do wąsko zakreślonej grupy podmiotów. Szczególne obawy dotyczą przede wszystkim sądów, zwłaszcza rozpatrujących sprawy cywilne⁵⁶.

Wszystkie sformułowane powyżej wnioski pozwalają na sformułowanie jednej, ogólnej konkluzji: polskiemu ustawodawcy brakuje spójnej, długofalowej wizji rozwiązań w zakresie doręczeń elektronicznych. Wprowadzając konkurencyjne rozwiązania epizodyczne oraz zmiany niezgrane z częścią podstawowych proceduralnych aktów normatywnych (jakk.p.a. czy o.p.), niweczy cel zawarty w u.d.e. Na tym tle w szczególności powstaje pytanie, czy ustawa o doręczeniach elektronicznych – gdy w końcu wejdzie w życie – rzeczywiście spełni pokładane w niej nadzieje. W świetle aktualnych działań podejmowanych przez ustawodawcę, wydaje się, że na w pełni kompleksową, uniwersalną regulację doręczeń elektronicznych nie ma większych szans.

⁵⁶ Por. uwagi D. Szostka, [w:] P. Rojek-Socha, *E-doręczenia utknęły...*, s. 4.

Bibliografia

Literatura

- Adamczyk M., *Korespondencja elektroniczna z organem administracji publicznej w okresie przejściowym*, „Studia Prawnoustrojowe” 2022, nr 58, DOI: 10.31648/sp.8483
- Dziembowska M., *Doręczenie komornicze po zmianach dokonanych nowelizacją Kodeksu postępowania cywilnego z dnia 4 lipca 2019 r. – wątpliwości interpretacyjne*, „Studia Prawnoustrojowe” 2022, nr 58.
- Hoc S., *Ustawa o ochronie informacji niejawnych. Komentarz*, Lexis Nexis 2011, SIP LEX
- Hoc S., Szewc T., *Ochrona danych osobowych i informacji niejawnych*, Warszawa 2014.
- Kamuda D., *Wybrane aspekty przestępczości skierowanej przeciwko informacjom niejawnym – art. 265 i 266 k.k.*, „Modern Management Review” 2018, nr 18.
- Karaś G., Zalesińska A., [w:] J. Gołaczyński (red.), *Postępowanie cywilne w czasie pandemii. E-doręczenia, rozprawa zdalna, posiedzenia niejawne, składanie pism procesowych*, Legalis 2021
- Kardas P., Gutowski M., *Niebawem czeka nas doręczeniowa e-rewolucja*, e-Rzeczpospolita z 11 listopada 2020 r., <https://www.rp.pl/opinie-prawne/art8758051-piotr-kardas-maciej-gutowski-niebawem-czeka-nas-doreczenie-owa-e-rewolucja> [dostęp: 31.10.2023].
- Kocoń P., *Budowa świadomości informacji niejawnych wśród pracowników sądów*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2017, nr 487.
- Lubecka J., *E-doręczenia w sprawach transgranicznych w rozporządzeniu 1393/2007 oraz rozporządzeniu 2020/1784*, „Prawo Mediów Elektronicznych” 2021, nr 3.
- Łukowski W., *Komunikacja elektroniczna w sądach upadła, bo poczta nie zarobi*, Prawo.pl, z 8.05.2020 r., <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/usuniecie-a-doreczen-z-tarczy-antykryzysowej-3-opinia-sedziego,500086.html> [dostęp: 31.10.2023].
- Pachnik K., [w:] Rojek-Socha P., *E-doręczenia utknęły w sferze obietnic*, Prawo.pl z 23.06.2020 r., LEX online
- Pawlik K., *Odmowa dostępu a informacje niejawne i ustawowo chronione*, IAP 2020/4.
- Rojek-Socha P., *Tarcza 3 uchwalona, ale znowu bez e-komunikacji z sądem*, Prawo.pl z 1.05.2020 r., <https://prawo.pl/prawnicy-sady/e-doreczenia-usuniete-z-tarczy-antykryzysowej-3,499987.html> [dostęp: 31.10.2023].

- Rojek-Socha P., *E-doręczenia utknęły w sferze obietnic*, Prawo.pl z 23.06.2020 r., LEX online.
- Romaniuk P., *Szanse i zagrożenia dla administracji publicznej w świadczeniu usług drogą elektroniczną*, „Studia Prawnoustrojowe” 2022, nr 58.
- Sibiga G., *Jak nie informatyzować administracji*, „Rzeczpospolita” z dnia 10.07.2022 r., Legalis.
- Skóra A., [w:] A. Skóra, B. Kwiatek, *Doręczenia elektroniczne. Komentarz*, Warszawa 2023.
- Skóra A., *O rewolucji w zakresie e-doręczeń raz jeszcze. Uwagi na tle art. 6 ustawy o doręczeniach elektronicznych*, „Studia Prawnoustrojowe” 2022, nr 58, DOI: 10.31648/sp.8342.
- Stankowska I., *Ustawa o ochronie informacji niejawnych. Komentarz*, Lexis Nexis 2014, kom. do art. 1, SIP LEX [dostęp: 31.10.2023].
- Szostek D., [w:] P. Rojek-Socha, *E-doręczenia utknęły w sferze obietnic*, Prawo.pl z 23.06.2020 r., LEX online.
- Szostek D., *Elektroniczne doręczenia, czyli co czeka radców prawnych*, „Radca.pl” 2021, nr 3.
- Susskind R., *Sądy internetowe i przyszłość wymiaru sprawiedliwości*, Warszawa 2021.
- Szewc T., *Publicznoprawna ochrona informacji*, Warszawa 2007.
- Wilbrandt-Gotowicz M., [w:] Wilbrandt-Gotowicz M. (red.), *Doręczenia elektroniczne. Komentarz*, Warszawa 2021.
- Zapart R., *Teoria i praktyka ochrony informacji niejawnych – wybrane zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa informacji*, „Polityka i Społeczeństwo” 2020, nr 3(18).

Netografia

- Serwis dane.gov.pl, <https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/centralne-repozytorium-informacji-publicznej-serwis-danegovpl->
- Usługa sieciowa, https://pl.wikipedia.org/wiki/Us%C5%82uga_sieciowa.
- Ustawa o doręczeniach elektronicznych: korespondencja z podmiotami publicznymi będzie przybierała formę elektroniczną, e-Rzeczpospolita z 26 października 2020 r., <https://www.rp.pl/zadania/art455381-ustawa-o-doreczeniach-elektronicznych-korespondencja-z-podmiotami-publicznymi-bedzie-przybierala-forme-elektroniczna> [dostęp: 31.10.2023].

Wykaz aktów normatywnych

- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20.10.2015 r. w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych, Dz. U. z 2015 poz. 1776 ze zm.

Rządowy projekt ustawy o doręczeniach elektronicznych, IX kadencja, druk sejm. nr 239.

Ustawa z dnia 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej, Dz. U. z 2022 r. poz. 902 ze zm.

Ustawa z 5.08.2010 r. o ochronie informacji niejawnych, Dz. U. z 2023 r. poz. 756 ze zm.

Ustawa z dnia 21.10.2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi, Dz. U. z 2023 r. poz. 140.

Ustawa z dnia 26.01.2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2018 r. poz. 398.

Ustawa z 5.07.2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa, Dz. U. z 2023 r. poz. 913 ze zm.

Ustawa z dnia 5.07.2018 r. o zmianie ustawy o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2018 r. poz. 1544 ze zm.

Ustawa z 11.09.2019 r. – Prawo zamówień publicznych, Dz. U. z 2023 r. poz. 605 ze zm.

Ustawa z dnia 18.11.2020 r. o doręczeniach elektronicznych, Dz. U. z 2023 r. poz. 685 ze zm.

Ustawa z dnia 2.02.2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, Dz.U. z 2023 r. poz. 1327 ze zm.

Ustawa z dnia 28.05.2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2021 r. poz. 1090.

Ustawa z dnia 15.06.2021 r. o zmianie ustawy o doręczeniach elektronicznych, Dz. U. z 2021 r. poz. 1135.

Ustawa z dnia 11.08.2021 r. o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego, Dz. U. z 2021 r. poz. 1641.

Ustawa z dnia 19.07.2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, Dz. U. z 2022 r., poz. 2240 ze zm.

Ustawa z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. 2021 r. poz. 1080.

Ustawa z dnia 8.06.2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu automatyzacji załatwiania niektórych spraw przez Krajową Administrację Skarbową. Dz. U. z 2022 r. poz. 1301.

Zakon ze dne 17. července 2008 elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentu, 300/2008 Sb., <http://www.beck-online.cz> [dostęp: 31.10.2023 r.].

A Revolution in the Field of e-Delivery Service? Comments on the Background of Art. 3 of the Law on Provision of Electronic Services

Abstract

The purpose of this study is to draw attention to the – negative, according to the author – tendency of the legislator to depart from the original assumptions of the Law on Provision of Electronic Services in Poland, according to which it was to be an act comprehensively regulating the rules for making registered electronic deliveries in relations between public and nonpublic entities. It can therefore be said that it was supposed to act as a “constitution of delivery service”. In practice, however, the legislator maintained a number of technical and organizational solutions used either instead of or in parallel to the institutions provided for in the Law on Provision of Electronic Services. In addition, after the Law on Provision of Electronic Services has been passed, the consistency of the assumed assumptions is at least threatened by the introduction of further, competitive solutions, such as, in particular, delivery service via the Common Courts Information Portal, delivery of letters and documents via the ICT system - National Register of Debtors, or delivery service in administrative proceedings “to an account of the body’s ICT system”. Therefore, the question arises whether the legislator really has a coherent vision of changes in the field of electronic delivery service, and the Law on Provision of Electronic Services has a chance to introduce a revolution in the exchange of correspondence between public entities and relations in which at least one of the parties is a public entity.

Keywords: e-delivery service, Law on Provision of Electronic Services, ICT system, service of documents, Information Portal of Common Courts.